Dreyfus in Kasrilevke (1902)

SHOLOM ALEICHEM

I WONDER if the Dreyfus affair made such an impression anywhere in the whole world as it did in Kasrilevke.

Paris, they tell me, boiled like water in an overheated kettle. Newspapers wrote, generals shot themselves, Frenchmen ran about the streets like crazy people, throwing their hats in the air. One Frenchman screamed, "Long live Dreyfus!" Another screamed, "Long live Esterhazy!" And as for the Jews, while all this was going on, they were smeared with mud by everyone, exactly as usual. But the agony, the pain and despair that Kasrilevke lived through from all this, that, I tell you, Paris will never match, not until the coming of the Messiah.

How, in Kasrilevke, did they ever find out about Dreyfus in the first place? Don't ask me! How, for instance, did they find out about the war of the English against the Boers? How do they know what's going on in China? What kind of an alliance does Kasrilevke have with China? Are they drawn together because of the great commerce that Kasrilevke carries on with China? No. Tea Kasrilevke imports, not from China, but from Wissotsky in Moscow, and as for the airy summer stuff that the Chinese call pongee, who in Kasrilevke could ever find enough in his pocket to put silk on his back? Let's thank God, if, in summer, they can afford a shirt of cotton! For, if not that, they'd have no choice at all, they'd simply have to walk around with nothing on!

So the mystery remains: how, in Kasrilevke, did they find out the entire story of Dreyfus?

From Zaidle, they found out, Zaidle, the son of Shem.

Zaidle is the only one in town who receives a newspaper, and everything that goes on in the great world outside they discover from him. That is, not from him but, truthfully, through him. Zaidle can read. He reads to them, he translates to them, and through him they learn the meaning of the pages with the black print; yes, he gives them exactly what's in the newspaper—and, do you know, they often give his words exactly the opposite meaning! Why? Because they understand everything better!

One day Zaidle, the son of Shem, rose in the synagogue to tell a story from his paper: how, in Paris, a certain Jewish captain, Dreyfus, had been imprisoned because he had handed out some secret papers of his country. This story, Zaidle will tell you, simply passed in one ear and out the other.

One of them said, shrugging his shoulders, "What a Jew won't do for business!"

Another said bitterly, "It serves him right! A Jew who tries to crawl all the way up there to the highest places and mix with the royalty!"

But later on, when Zaidle came again to the synagogue and told them a whole new story, that it was all a falsehood, that the Jewish captain, Dreyfus, the one who had been imprisoned, was the soul of innocence, and the whole business was just a plot of a bunch of generals who were fighting one another, then the entire little village instantly took Dreyfus to heart. He became one of theirs, a Kasrilevker. Wherever there were two, Dreyfus was the third.

"Did you hear?" one asks.

The other answers, "I heard!"

"Sentenced for life!"

"For nothing! For nothing! For a lie!"

And later on, when Zaidle came again to the synagogue and told them that there was a possibility that Dreyfus might be given a new trial and that somehow the world had turned up good, kind, decent people who took it upon themselves to prove that the whole thing was a mistake, the whole entire thing—then Kasrilevke began to talk again.

First of all they said, "Dreyfus is one of us." And then they asked, "How is it possible that such a dirty business can happen there in Paris? Pfui! It's not one bit nice for the French people!" And it went on in that way, discussion, disagreement, without end. They even made bets on it. One said there would be another trial, another said no, there wouldn't, once such a trial was lost it was lost for good.

דרייפוס אין כתרילעווקע

איך ווייס נישט, אויב די מעשה פון דרייפוסן האָט נאָך ערגעץ אָנגעמאַכט אַזאַ רעש, ווי אין כתרילעווקע.

אין פּאַריז, זאָגט מען, האָט דאָס אויך געקאָכט, ווי אין אַ קעסל. גאַזעטן האָבן געשריבן, גענעראַלן האָבן זיך געשאָסן, און ווײַסע־חברה־ניקעס זײַנען אַרומגעלאָפן איבער די גאַסן, ווי משוגעים, געוואָרפן היטלען און געאַרבעט מעשים. דער האָט געשריגן; „וויוו דרייפוס!" און דער האָט געשריגן: „וויוו עסטערהאַזי!" און ייִדן האָט מען דערווײַל געשמירט, געמאַכט מיט דער בלאָטע, ווי געוויינטלעך... נאָר אַזויפיל עגמת־נפש מיט אַזויפיל יסורים און בזיונות, ווי כתרילעווקע האָט דערפון געהאַט — דאָס וועט פּאַריז נישט האָבן ביז משיח וועט קומען.

פון וואַנען איז מען אין כתרילעווקע געוואָר געוואָרן פון דרייפוסן — דאָס זאָלט איר נישט פרעגן. וואָרעם למאַי ווייס מען דאָרטן פון דער מלחמה, וואָס די ענגלענדער האָבן געפירט מיט די בויערן? פון וואַנען ווייסן זיי וואָס אין קיטײַ טוט זיך? וואָס פאַר אַ מחותן איז כתרילעווקע מיט קיטײַ? די גרויסע מסחרים, וואָס זיי פירן מיט דער וועלט? טיי באַקומען זיי פון וויסאָצקין פון מאָסקווע, און דאָס געלע זומערשטאָף, וואָס מען רופט דאָס „טשע־שון טשאַ", טראָגט מען נישט אין כתרילעווקע. דאָס איז נישט פאַר זייער בײַטל. דאַנקען גאָט, אַז מען קאָן טראָגן זומער אַ נאַקידקע כאָטש פון פּאַרוסינע: אַנישט, האָט מען אַ ברירה גיין גאָר אַזוי, דאָס הייסט, מחילה, אין תחתונים און פון אויבן אַ ציצענעם אַרבע־כנפות, און מע שוויצט פונדעסטוועגן גאַנץ געשמאַק, אַבי ס'איז נאָר אַ הייסער זומער.

בלײַבט דאָך אָלץ די אייגענע קשיא: פון וואַנען האָט פּאָרט כתרילעווקע אָנגעשמעקט די מעשה פון דרייפוסן?

פון זיידלען.

זיידל רב שעיהס איז דער איינציקער אין שטאָט, וואָס שרײַבט־אויס דעם „צפירה", און אַלע נײַסן, וואָס טוען זיך אָפּ אַף דער וועלט, ווערט מען געוואָר פון אים, דאָס הייסט, נישט פון אים, נאָר דורך אים. ער לייענט זיי, און זיי פאַרטײַטשן; ער דערציילט, און זיי לערנען דעם פשט; ער זאָגט וואָס סע שטייט, און זיי דרינגען אָפּט פאַרקערט, וואָרעם זיי פאַרשטייען בעסער.

*

ויהי היום איז געקומען זיידל רב שעיהס אין בית־המדרש אַרײַן און דערציילט אַ מעשה, אַז אין פּאַריז האָט מען געמשפּט אַ ייִדישן קאַפּיטאַן, איינעם אַ דרייפוס דערפאַר, וואָס ער האָט אַרויסגעגעבן נייטיקע פּאַפּירן פון דער מלוכה. איז דאָס אין איין אויער אַרײַן, פונעם אַנדערן אַרויס. איינער האָט זיך אַ זאָג געטאָן פאַרבײַגייענדיק:

— וואָס טוט נישט אַ ייִד צוליב פּרנסה?

דער אַנדערער האָט געהאַט אַ נקמה:

— אַ מצווה! לאָז אַ ייִדעלע נישט קריכן אויבנאָן און זיך נישט מישן צווישן קיסרים!

שפּעטער, אַז זיידל איז געקומען און האָט דערציילט אַ נײַע מעשה, אַז די גאַנצע געשיכטע איז גאָר געווען אַ בלבול, אַז דער ייִדישער קאַפּיטאַן, דער דרייפוס, וואָס מע האָט אים פאַרשיקט, איז גאָט די נשמה שולדיק, ס'איז גאָר אַ גאַנצע אינטריגע פון עטלעכע גענעראַלן, וואָס האָבן זיך עפּעס צעאַמפּערט — דעמאָלט האָט זיך שוין דאָס שטעטל אַביסל פאַראינטערעסירט, און דרייפוס איז געוואָרן אַ כתרילעווקער. ווו צוויי איז ער געווען אַ דריטער.

— געהערט?

— געהערט.

— פאַרשיקט אַף אייביק.

— „וועטשני פּאָסעלעניע".

— אומזיסט־אומנישט!

— אַ בלבול!

נאָך שפּעטער, אַז זיידל איז געקומען און האָט דערציילט, אַז ס'איז נאָר אַ סברה, אַז דער מישפּט זאָל נאָך אַ מאָל געמשפּט ווערן, אַז עס האָבן זיך געפונען גוטע מענטשן אַזעלכע, וואָס נעמען זיך אונטער באַווײַזן דער וועלט, אַז ס'איז גאָר געווען אַ טעות די גאַנצע מעשה, — האָט כתרילעווקע אָנגעהויבן זיך וויגן גאָר אַף אַן אַנדער אופן. ערשטנס, איז דאָך דרייפוס „אונדזערער"; און, צווייטנס, ווי קומט דאָס, אַז דאָרטן אין פּאַריז זאָל פאָרקומען אַזאַ פּאַסקודנע מעשה? פע, עפּעס זייער נישט שיין פאַר די „פראַנצעהויזענדיקע"!... עס איז אַוועקגעגאַנגען אַ שפּאַרעניש און אַ וועטעניש: דער האָט געזאָגט, אַז דער משפּט וועט נאָך אַ מאָל געמשפּט ווערן, און דער האָט געדרונגען, אַז ניין: אין אחר מעשה בית־דין כלום — אָפּגעמשפּט, איז פאַרפאַלן...

וואס ווײַטער־ווײַטער האט מען אויפגעהערט צו ווארטן ביז זיידל וועט זיך אמאל אויסקראצן צו קומען אין בית־מדרש ארײַן דערציילן נײַעס פונעם קאפיטאן דרייפוס; מע האט אנגעהויבן גיין צו אים אהיים. מע האט נישט געהאט מער קיין געדולד גיין צו אים אהיים, און מע האט אנגעהויבן גיין מיט אים גלײַך אף דער פאסט אפנעמען דאס בלאט, און דארטן טאקע דאס איבערלייענען, און דארטן טאקע איבערקײַען נאך א מאל און נאך א מאל, שרײַען, פילדערן, שפארן זיך און ריידן אלע אינ־איינעם, ווי געוויינטלעך. נישט איין מאל האט זיי דער אדון דער פאסט־מײַסטער געגעבן אנצוהערעניש, זייער איידל אפילו, אז א פאסט איז נישט קיין שול, להבדיל:

— טוט נע זשידיווסקא שקאלא, זשידי פארכאטיע. טוט נע קאהאל טאכערמאכעריי!...

זיי האבן אים אבער געהערט, ווי המן דעם גראגער; ער האט זיי געזידלט, און זיי האבן געלייענט דעם „צפירה" און גערעדט פון דרייפוסן.

און נישט נאר פון דרייפוסן אליין האט מען גערעדט אין כתרילעווקע. עס איז צוגעקומען אלע מאל א פרישער פארשוין: פרוער „עס־טערהאזי", נאכדעם „פיקערט", נאכדעם גענעראל „מערסי", „פעלי", „גאנזי", און דערבײַ איז געזאגט געווארן א המצאה, אז בא די „פראנ־צעהויזענדיקע", וויבאלד א נאמען פון א גענעראל, אזוי מוז זיך אויסלאזן מיט א „י". האט איינער געפרעגט א ווידעראנאנד:

— נו, און מיט בודעפערן וואס וועסטו טאן?

— הערסטו? האט ער טאקע געהאט א מפלה.

— כן יאבדו!

צוויי פארשוינען זײַנען געווען אין כתרילעווקע, וואס די גאנצע שטאט האט זיי ליב געקריגן, אויסגעגאנגען נאך זייערע טריט. דאס זײַנען געווען „עמיל זאל" און „לאמבארי". פאר „עמיל זאלן" וואלט זיך יעדער איינער מפקיר געווען. א ווערטעלע אויסצוריידן — „עמיל זאל"! אז עמיל זאל וואלט קומען, למשל, קיין כתרילעווקע, וואלט די גאנצע שטאט אים ארויסגעקומען אקעגן מיט א ברוך־הבא, אף די הענט וואלט מען אים געטראגן.

— וואס זאגט איר אף זײַנע בריוולעך?

— פערל! דימענטן! בריליאנטן!

אויך פון „לאמבארין" האט מען געהאלטן אן עולם ומלואו. דער עולם האט געקוועלט, נתפעל געווארן און געלעקט די פינגער פון זײַנע דרשות. כאטש הארכן האט אים אין כתרילעווקע קיינער נישט געהארכט, נאר מע האט פארשטאנען מיטן שכל, אז ער באדארף קאנען ריידן.

איך ווייס נישט, אויב דרייפוסעס מישפחה אין פאריז האבן אזוי ארויסגעקוקט אף דרייפוסן, ער זאל קומען פונעם שיינעם אינדזל, ווי עס האבן ארויסגעקוקט דערויף די כתרילעווקער יידן. מע קאן זאגן, אז זיי זײַנען געפארן גלײַך מיט דרייפוסן אזש פון דארטן אפן ים, ממש געפילט, ווי זיי שווימען: אט־אט הייבט זיך אויף א שטורעמווינט און צעשמײַסט דעם ים אף אלע זײַטן, די כוואליעס פליעסקען און ווארפן די שיף ווי א שפענדל, ארויף און דאפ, ארויף און אראפ.

— רבונו של עולם! — האבן זיי מתפלל געווען בא זיך אין הארצן. — זאלסט אים כאטש ברענגען בשלום אהין, וווּ דער משפט באדארף זײַן! זאלסט כאטש עפענען די אויגן פון די ריכטער און קלאר מאכן זייערע מוחות זיי זאלן געפינען דעם שולדיקן, און די גאנצע וועלט זאל ארויסזען אונדזער גערעכטיקייט, אמן סלה!...

דעם טאג, וואס ס'איז אנגעקומען די גוטע בשורה, אז דרייפוס איז שוין דא, איז אין כתרילעווקע געווען א יום־טוב. זיי זאלן זיך נישט שעמען, וואלטן זיי פארשלאסן די קלייטן.

— געהערט?

— א דאנק השם יתברך!

— כ'וואלט א בעלן געווען זען וויאזוי איז געווען דאס ערשטע באגעגעניש מיטן ווײַב?

— און איך וואלט א בעלן געווען אנקוקן בשעת מעשה די קינדער־לעך, אז מע האט זיי געזאגט: דער טאטע איז געקומען.

ווײַבער, וואס זײַנען בעת מעשה געזעסן, האבן באהאלטן די פנימער אין די פארטעכער, כלומרשט געשנײַצט די נעזער, מע זאל נישט זען, אז זיי וויינען. ווי כתרילעווקע איז אן ארעם שטעטל, וואלט יעדער אפגעריסן דאס לעצטע פונעם לעצטן און וואלט זיך דורכגעפארן אהין, א קוק טאן כאטש פונדערווײַטן.

אז דער משפט האט זיך אנגעהויבן, איז געווארן א קאכעניש, גאט זאל שומר ומציל זײַן. נישט נאר דאס בלאט — זיידלען האט מען צעריסן אף שטיקלעך. מע האט זיך געווארגן מיטן עסן, מען איז נישט געשלאפן קיין נעכט, מע וואלט שוין גערן דערלעבן מארגן, מארגן — איבערמארגן, און אזוי אלע טאג.

מיט א מאל איז געווארן א מהומה אין שטאט, א טומל, א געשריי, א געפילדער, — חושך! הושך! דאס איז געווען דעמאלט, ווען מע האט געשאסן אף אדוואקאט לאבארי. די כתרילעווקער האבן אײַנגעלייגט די וועלט.

But after a while they didn't have the patience to wait until Zaidle got ready to come to the synagogue and give them news of Captain Dreyfus; no, they had to go straight to Zaidle's house. And finally they didn't have the patience even to go to his house. No, they must go straight to the post office, get the paper right there, read it right there, and there discuss it over and over, scream, disagree, and argue, everyone at the same time, exactly as usual. Every now and then the postmaster would give them just a hint, you understand, in a very nice polite tone of voice, you understand, that the post office wasn't a place for carryings-on, it wasn't the synagogue.

"What," they cried, "compare a post office to a synagogue! Sacrilege!"

And only then did the postmaster mutter in Polish, "Pfui, you dirty Jews, so you really think the post office is your Jewish synagogue to carry on your Jewish business in!"

Yes, they heard him and they paid no more attention to him than to a fly buzzing about their earlocks; yes, he insulted them, and they went on reading the paper and discussing the affair of Captain Dreyfus.

But it wasn't only Dreyfus that Kasrilevke discussed. Every minute, it seemed, someone new came into the case. First General Esterhazy, then General Mercie, then General Pely, then Gansy—or so Kasrilevke heard it and gradually came to the conclusion that with the French there must be a law that as soon as there's a name ending in the sound "e," its owner becomes a general!

But there were two other men whom the Kasrilevkers really came to love. They gave themselves up completely to them, they rejoiced in them: Emil Zola and Lambori. For Zola everyone in the village would have laid down his life. What happiness it was just to speak out those two words: Emil Zola! If Emil Zola would only have come to Kasrilevke the whole town would have turned out with a wild welcome, they would have carried him on their backs through the dirty, muddy streets!

"What do you think of Emil Zola's letters?" one asked the other.

"Pearls! Diamonds! Rubies!"

As for Lambori, they counted out to one another his virtues, they gave thanks for him, they found happiness in the very thought of him, they devoured, they smacked their lips over his oratory. Of course no one in Kasrilevke could actually hear him make his speeches but they knew anyway that his must be a voice of gold.

I wonder if Dreyfus's own family in Paris looked forward to his return from the island with as much joy as did Kasrilevke. I tell you that from the moment he left that island in the middle of the sea, each one of them was swimming alongside him. Ah, now a storm arises and shakes the sea to pieces . . . the terrible waves rise higher and cast his boat about like a piece of wood . . . higher the waves rise . . . higher and higher . . . higher and higher! Merciful God!

Merciful God, they prayed, bring him safely back there to his trial, open the eyes of the judges and clear out their brains so that they may find the guilty one and the whole world behold our vindication! Amen!

On the great day when the news came that Dreyfus had arrived safely over the ocean, Kasrilevke declared a feast day. And if they hadn't been ashamed to, they'd have closed down all their businesses.

"Did you hear? He has arrived!"

"Safely!"

"Thanks be to God and His name!"

"How I would have wanted to be right there in the room to see how it was at that first meeting with his wife!"

"How I would have wanted to be right there to see how it was when the little children were told, 'Your father is here!' "

Women who, at that holy moment, were sitting here in Kasrilevke, hid their faces in their aprons so that they could blow their noses in peace and no one know that they were crying. Kasrilevke is a very poor little village; still, I tell you, there wasn't one who wouldn't have sold his very last rag if that could only have bought him a ride to Paris and he could have looked upon all those joyous sights, even from afar.

When the trial began a frenzy broke out in Kasrilevke. They tore Zaidle's newspaper to pieces; they choked over their food; at night they couldn't sleep—would they live through the night to see the next morning, and the morning after that, and still the morning after that! And so it went, day by day.

And then, all at once, a fearful cry went up from Kasrilevke, a clamor, a lamentation: "Holy! Holy!" The lawyer Lambori had been shot; the outcry of Kasrilevke should have been heard around the world.

"Why? What for?"

— פאר וואס ? פאר ווען ? אזא רציחה ! אומזיסט־אומנישט ! ערגער ווי אין סדום !

דער דאזיקער שאס האט זיי דעם קאפ אראפגענומען. די דאזיקע קויל האט זיי געטראפן גלײַך אין הארצן אריין. גלײַך ווי ער האט געשאסן אף כתרילעווקע.

— רבונו של עולם ! — האבן זיי מתפלל געווען בא זיך אין הארצן. — באווײַז דײַנע וואונדער, דו קאנסט דאך, אז דו ווילסט, טו א נס, לאמבארי זאל באטש בלײַבן לעבן.

און גאט ברוך־הוא האט א נס געטאן, ער איז געבליבן לעבן.

*

אז ס'איז געקומען צום לעצטן טאג פונעם משפט, האט דאס מיט די כתרילעווקער געווארן ווי א קדחת. זיי וואלטן א בעלן געווען אנטשלאפן ווערן אף א גאנץ מעת־לעת און אויפכאפן זיך דעמאלט, ווען דרייפוס וועט, אם ירצה השם, שוין זײַן פרײַ. נאר, ווי אף צו־להכעיס, האט זיך בא קיינעם דאס אויג נישט געקאנט צומאכן. מע האט זיך יענע נאכט געקאטשעט פון איין זײַט אף דער אנדערער, מלחמה געהאלטן מיט די וואנצן און ארויסגעקוקט, עס זאל שוין ווערן טאג.

אז ס'איז געווארן טאג, איז מען אוועק אף דער פאסט. די פאסט איז געווען פארשלאסן און דער טויער אויך. ביסלעכווײַז האט זיך דער עולם אנגעהויבן צונויפקלײַבן ארום דער פאסט, און ס'איז געווארן פארפלייצט די גאס. יעדן זײַנען ארומגעגאנגען הין און צוריק, געגענעצט, געצויגן זיך, געדרייט די פאה און געזונגען שטילערהייט פון הלל.

אז יארעמע דער סטאראזש האט געעפנט דעם טויער, האבן יעדן א לאז געטאן זיך אלע מיט א מאל. איז יארעמע געווארן אנגעצונדן, באוויזן, אז דא איז ע ר בעל־הבית, און האט זיך צעלאזט אף זיי און, מחילה, זיי ארויסגעטריבן מיט בזיונות פון דער פאסט אין דרויסן ארויס, און דארטן האבן זיי געווארט אף זיידלען אזוי לאנג, ביז זיי האבן זיך פארט דערווארט. און אז זיידל האט אנגענומען דאס בלאט און האט זיי איבערגעלייענט דעם שיינעם פסק פון דרייפוסן, איז געווארן א געשריי, א ליארעם — הימל עפן זיך ! דער געשריי איז געווען נישט אף די ריכטער, וואס האבן שלעכט געפסקעט, נישט אף די גענעראלן, וואס האבן געשווארן פאלש, נישט אף די „פראנצעהויזענדיקע", וואס האבן זיך אזוי נישט שיין אויסגעפײַנט, — ניין ! דער געשריי איז געווען אף זיידלען.

— סע קאן נישט זײַן ! — האט כתרילעווקע געשריגן אין איין קול.

— סע קאן נישט זײַן אין דער וועלט אזא משפט ! הימל און ערד האבן געשווארן, אז דער אמת מוז ארויף, ווי בוימל אפן וואסער. וואס וועסטו אונדז דערציילן מעשיות ?

— בהמות ! — שרײַט נעבעך זיידל מיט אלע כוחות און שטופט זיי דאס בלאט גלײַך אין פנים ארײַן. — נאט זעט וואס סע שטייט אין בלאט !

— בלאט־שמאט ! — שרײַט כתרילעווקע. — און אז דו וועסט זיך שטעלן אט דא מיט איין פוס אפן הימל און מיט דער אנדערער אף דער ערד — וועלן מיר דיר גלייבן ? ס'איז א זאך, וואס עס קאן נישט זײַן ! עס קאן נישט זײַן ! עס קאן נישט זײַן ! עס קאן נישט זײַן !

א סימן — ווער איז געווען גערעכט ?...

געשריבן אין יאר 1902.

"Such a brutality, and for nothing! For nothing at all!"

"Worse! Worse! Worse than any sin ever sinned in Sodom!"

That same gun had been pointed at their breasts, that same bullet had penetrated their own hearts, that assassin had laid low each Kasrilevker!

Almighty God, Kasrilevke prayed, show Your wonders now. You know very well how to make a miracle if only You want to. Perform the miracle now that Lambori may live! And God, all blessings unto Him, performed the miracle and Lambori lived!

And so, at last, the trial came to its final day, and this final day worked upon Kasrilevke like a seizure of epilepsy. They quaked, they shook, they twitched. If only they could have fallen asleep and slept through a whole twenty-four hours, and waked up exactly at that moment when Dreyfus, with God's help, would at last be free. But as though out of spite, not one of them could close an eye. All night they tossed from side to side, quarreled with the bedbugs, waited in agony for the first light of dawn to show.

And when at last that first light showed, they leaped from their beds and ran to the post office, but it was still closed; even the gate was locked. They gathered, one after another, around the post office until the street overflowed. They paced back and forth, yawned, stretched, scratched their earlocks, murmured, "Hallelujah!"

When Yarmo, the janitor, unlocked the gates of the post office they all rushed inside at once. Yarmo became very angry—he'd show them who was boss here—and he drove them, with curses and insults, out into the street. And there in the street they waited and waited for Zaidle to make his appearance. And when at last Zaidle appeared, and when at last he picked up the paper and read aloud to them that nice passage about Dreyfus, there arose such a roar, such a protest, that the very heavens must have split. And this protest was not against the judge who had judged so badly; it was not against the generals who had sworn so falsely nor against the Frenchmen who had covered themselves with so much shame. No, this protest was against Zaidle, who read to them.

"It can't be!" Kasrilevke screamed with one voice. "It can't be! The heavens and the earth have promised that the truth must always come out on top, just as oil comes to the top of water! What will you tell us next? What lies? What stories?"

"Idiots!" shouted poor Zaidle with all the strength of his lungs, and he pushed the newspaper right into their faces. "Here! See what it says here in the paper!"

"Paper!" cried Kasrilevke. "Paper! And if you stood here with one foot in heaven and one foot on earth we still wouldn't believe you. Such things cannot be! No, this cannot be! It cannot be! It cannot be!"

Well, and who was right?

Translated by Hilde Abel